

SOS LUBENEC

únor 2015

Úvodník

Vážení čtenáři, ve chvíli, kdy jste dostali náš minulý občasník, jsme čekali, zda Ministerstvo životního prostředí stanoví průzkumné území a otevře tak jedny z prvních pomyslných dveří k hlubinnému úložišti. Je pochopitelné, že si ministerstvo dávalo na čas. Kdybyste žádali podobným způsobem třeba o povolení ke stavbě, úřednická vstřícnost by nejspíš skončila radou, abyste přinesli žádost srozumitelnější, z níž bude už příště jasné, zda chcete stavět jeden dům nebo dva. V okamžiku, kdy držíte v ruce naše páte noviny, už je jasné, že není žadatel jako žadatel. Ministerští úředníci byli zřejmě pověřeni vyhovět žádosti a stanovit průzkumné území i za cenu drobných ústupků. Takovým ústupkem byla například podmínka ministerstva, že na Čertovce nesmí být prováděn

geochemický průzkum, protože je nemyšlitelné, aby vrtné práce při něm byly prováděny ručně. Stejně postupovalo ministerstvo ještě u lokality Březový potok. Při ústních jednáních se totiž zástupcům SÚRAO zadrželo vysvětlování, zda pojem neinvazivní znamená bez technických prací (bez použití mechanizace). Slovní spojení neinvazivní průzkum muselo vzniknout bezpochyby na objednávku v hlavě nějakého kreativce z reklamní agentury, protože v geologii se ještě před třemi lety vůbec nevyskytovalo. Jeho neustálým omíláním v reklamní kampani nám měli natlouci do hlav, že neinvazivní je bezbolestné. Co jiného můžou mít za lubem státní instituce a organizace, které si musejí k argumentaci najímat reklamní agentury, než právě ten KLAM, který leze ze slova REKLAMA?

Pavel Pavlík

Nyní čekáme na to, jak rozhodne rozkladová komise ministra ŽP o našich námitkách v podané rozkladu (odvolání) proti rozhodnutí ministerstva o stanovení průzkumného území. V této věci nás, pěti občanských sdružení a obce Tis a Lubenec, zastupuje advokát Mgr. Pavel Doucha. Podle posledních informací bychom se rozhodnutí mohli dočkat do dvou měsíců.

Žádné peníze na světě... SÚRAO navštívilo nové zastupitelstvo Lubence

nemůžou vykompenzovat zničenou krajinu, žádné zlato nenahradí voňavé stromy, žádný úplatek kvetoucí louky, romantické skály a les plný zvířet. Industriální pohled na věc, se kterým předstoupila SÚRAO, potažmo stát, před zastupitele obce Lubenec na setkání v úterý 20. ledna navečer, byl cítit arogancí moci a peněz. Bylo nad slunce jasné, že v nejbližších letech (ředitel SÚRAO dr. Slovák hovořil o třech letech), nejde vůbec o geologické průzkumy, ale o to, aby dotčené obce všech lokalit začaly dostávat peníze od státu, a nakonec někdo povolí a řekne ano. I ekologický dopad na krajinu se dá vyčíslit penězi. Docent Josef Seják předběžně odhadl každoroční škodu na službách ekosystému v lokalitě Čertovka v případě výstavby HÚ podle metodiky EWVM na 1 miliardu ročně, ale co je to za svět, který vše takto přepočítává. S industriálním přístupem ke krajině zničilo lidstvo během průmyslové a vědeckotechnické revoluce v 19. století planetu Zemi tisíckrát víc než za předchozí 3 miliony let

lidské existence. Teprve na konci 20. století si člověk konečně oficiálně uvědomil, že si opravdu podřezává pod sebou vlastní větve. Měli bychom na to zapomenout a řezat dál? Ředitel Slovák mluvil o tom, že je třeba přistavět Temelín a vyvážet energii, za tuto komoditu pak pěkně inkasovat peníze a bohatnout. Zničené životní prostředí při výstavbě HÚ je jen nepatrná daň za ekonomický blahobyt. Jenže blahobyt je slovo relativní. Betonový blahobyt oběhnaný plotem je jejich představa. Zastupitelé obce Lubence, včetně starosty a místostarosty, řekli zástupcům SÚRAO jasně, že lidé v Lubenci HÚ nechťejí, jak jasně ukázalo místní referendum, lidé jsou zvyklí chodit do lesa a mít do něj volný přístup, mají obavy z „vyhořelého jaderného paliva“, které v sobě skrývá ještě 97% nevyužitá energie, a mají také obavy z megalomanské výstavby. Předložili jasně stanovisko, že obec Lubenec bude dělat všechno pro to, aby výstavbě i průzkumům zabránila. Dr. Slovák, ředitel SÚRAO, se jen mefistotelsky usmál, pokrčil rameny a řekl:

„Uvidíme, máme tři roky na to se zástupci obcí hovořit. I referenda se další překonat jinými referendy a zastupitelé se mění...“ Mluvil také o odpovědnosti státu za svůj jaderný odpad. Na moji otázku, zda by nebylo moudřejší a progresivnější investovat do technologií dalšího využití paliva a revokovat tak usnesení vlády z roku 2002 o trvalém uložení do země a zalití betonem v podstatě neodpověděl. Vůbec jsem měla celou dobu asi dvouhodinové schůzky dojem, že mluví spíš o stavbě obchodáku za vsí než o 20 h areálu s kilometry chodeb pod ním a vjezdem v rozměrech tunelu Blanka. Ani s tou odpovědností mi to nepřišlo moc objektivní. A co odpovědnost vůči našim potomkům, vůči naší přírodě, vůči planetě? „Třeba Lubenec nebude potřebovat,“ usmál se Slovák na tvrzení, že jim souhlas nedáme. „Takže teď jde v podstatě o to začít dávat obcím ty peníze, aby souhlasily,“ zeptala jsem se nakonec. Chvilí zaváhal, a pak přikývl. **Jana Michalcová, zastupitelka obce Lubenec**

Děkujeme nadaci VIA a všem sponzorům, kteří nám pomohli zaplatit tyto noviny a právní služby advokátní kanceláře Šikola a partneři.

NADACE VIA

Bud' zodpovědný, občane

Bud' zodpovědný, tříd' odpady, recykluj, chovej se ekologicky. Ano, tak tuto větu slycháme denně ze sdělovacích prostředků. Téměř každý z nás odnese plastovou láhev či papírovou krabici do kontejneru, rozbitou ledničku, televizi nebo ojeté pneumatiky odveze do sběrného dvora. Každý školák ví, že odpady se dají recyklovat a že jsou druhotnou surovinou pro výrobu jiných potřebných věcí, že plastový obal zahrabaný pod zem se bude rozkládat více jak 50 let. Naučili jsme se to, učíme to své děti a je to tak správné. V třídění odpadu jsme v rámci Evropy na předních příčkách, v recyklaci plastů dokonce na prvním místě! Stát nás

vychoval k odpovědnosti, nikdo z nás nechce nechat budoucím generacím všudypřítomná smetiště. Ale jak je to s odpadem jaderným? Zde nás stát vychovává poněkud odlišně a dokonce nás nutí k něčemu, co se přiči zdravému rozumu! Princip zodpovědnosti je tu najednou jaksi pokroucený a dokonce se objevují věty typu: „Svítil si doma, díváš se na televizi, používáš elektrickou energii z jaderných elektráren, tak bud' zodpovědný a dovol zahrabat jaderný odpad v blízkosti tvého bydliště pod zem!“ Na slova recyklace, druhotná surovina se u tohoto druhu odpadu najednou zapomíná. Je s tím totiž moc

práce a hlavně je to drahé! Pokud mám být ale opravdu zodpovědným občanem, tak nemohu v žádném případě souhlasit s nápadem, že odpad z jaderných reaktorů, který je navíc potenciálně významnou energetickou surovinou pro další generace, zakopu pod zem tak, že už se k němu nikdo nikdy nedostane.

Chovejme se ke všem odpadům stejně, recyklujme a snažme se je znovu využít, tak jak to už s mnohými děláme. A pokud nám to současné znalosti a technologie nedovolují, vyčkejme. Unáhlená rozhodnutí se nemusí vždy vyplatit!
Jiří Svejkský-geolog

Co s německým radioaktivním odpadem?

Německá spolková vláda se v roce 2011 dohodla na tom, že do roku 2022 v zemi postupně uzavře všechny jaderné elektrárny. Reagovala na protesty německé veřejnosti po havárii ve Fukušimě. Zároveň se vláda zavázala k iniciování nižší energetické spotřeby v zemi, k důrazu na alternativní zdroje energie, zateplování, výrobu šetrnějších spotřebičů apod. Opozice tím ale utišena nebyla: „...zůstává problém odpadu. Neexistuje bezpečné úložiště, tak jsme to přivezli paní Merkelové,“ tvrdí protestující Stephanie Weigelová z organizace Tollwood. „Jsem si celkem jistý, že se politikům nepodaří prosadit v hustě obydleném Německu geologicky vhodnou lokalitu pro konečné úložiště,“ řekl zástupce Hornosvábských energetických závodů Heinz Seiffer. Obává se, že i za třicet nebo čtyřicet let budou v Německu pouze mezisklady ra-

dioaktivního odpadu, protože se prostě v Německu místo pro konečné uložení jaderného odpadu nenajde.

O tom, že problém s odpadem uloženým v prozatímních mezikladech je, se mj. dozvídáme ze Šlesvicka-Holštýnska, kde ve skladě pod elektrárnou Brunsbüttel, která byla odstavena v r. 2011, přibývá silně poškozených sudů se slabým a středně silným radioaktivním odpadem.

Ministerstvo životního prostředí v Kielu tisku sdělilo, že z 355 zkontrolovaných sudů je 102 silně poškozeno.

Spolumajitel elektrárenské společnosti EnBW – OEW přišel s návrhem, který se vždycky považoval za nouzové řešení: vyvážet radioaktivní odpad do zahraničí. To ostatně umožňuje i 14. novela německého atomového zákona.

Zdroj: Handelsblatt.com, ČT24, ČTK, zpracovala Marcela Svejkská

Úložiště očima starosty Chanovic

Hlubinné úložiště pro radioaktivní odpady v ČR, tak jak je navrhováno, je zařízení s nebezpečnými radioaktivními materiály na desítky tisíců let

Začínám pochybovat o tom, že je nutné budovat tak velké a nebezpečné „skladiště“, jak ho navrhuji pracovníci Správy úložišť radioaktivních odpadů - SÚRAO. A jak ho popisují v technické zprávě.

V této „Zprávě“ jsou uváděny i předpokládané plochy pro jednotlivé součásti stavby:

- cca 306 hektarů hlubinného skladu, i když může být ta plocha prý o něco menší, ale i až skoro 2 x větší
- cca 29,5 hektarů povrchového areálu hlubinného úložiště
- dvě nová komunikační silniční napojení
- jedno nové železniční napojení
- další dva objekty mimo areál cca každý do 100 m² pro důlní větrání, opět spolu se samostatnými komunikačními napojeními
- nové napojení do stávajících vodotečí pro stálé odvádění podzemních vod z úložiště
- případné další potřebné úpravy a skládky v okolní krajině
- a samozřejmě dlouhodobé důlní a stavební činnosti s velkými objemy materiálů

Stále postrádám jasnou koncepci a nezapomínejme na budoucnost a na poskytnutí možnosti našim potomkům současné rozhodnutí o skladování změnit. Mysleme a nezapomínejme na:

- všeobecný dialog – společné otevřené hledání řešení bez osobních vlivů.
- rovnost zúčastněných – dbát rovných práv a možností každé obce a každé instituce.
- kontrola veškerých činností – naprostá otevřenost při všech činnostech, veřejné poskytování informací, prověřování veškerých námitek a nových možností.
- odpovědnost pro další generace – ať naši potomci mají možnost změnit naše rozhodnutí a činy. Jak vypadala energetika před sto lety?

Tyto čtyři body mi při současném jednání SÚRAO chybí.

Dále nelze zapomínat, že při zpracovávání jaderných materiálů hrozí především chybný lidský faktor při všech činnostech, historická neznalost jaderné problematiky, co se bude odehrávat v budoucnu, teroristický útok

na zařízení či havárie jakéhokoli druhu, při skladování posuny v zemské kůře, praskliny ve skalním masívu a možnost průsaku vod, atd.

Pozor, jedná se o období skladování minimálně sto tisíc roků, dle odborných odhadů!!

V oficiální „Zprávě“ předložené Správou úložišť radioaktivních odpadů se například uvádí:

- hrozí zdravotní a bezpečnostní rizika pro obyvatelstvo (nutno dále vyhodnocovat),
- hrozí ztráta tržní hodnoty objektů a pozemků v oblasti okruhu minimálně 10 km,
- snížení poptávky po zemědělských a lesnických produktech z oblasti,
- riziko poklesu podzemních vod a zánik místních zdrojů pitné vody,
- negativní vlivy na životní prostředí a krajinný ráz území a okolí,
- hrozí velké negativní vlivy na zachování a rozvoj rekreačních aktivit v území a okolí,
- cílené vylidnění některých menších vesnic poblíž úložiště.

Kdo zaručí, při současné úrovni poznání v oboru geologie a technických věd, že podzemní vrstvy pro hlubinné úložiště budou dlouhodobě stabilní? Pojem konečné úložiště je něco, co lze těžko garantovat. Z etického hlediska je odmítán vývoz jaderného odpadu do jiných zemí. Uvažujte o alternativě předávajícího správce, spočívající ve skladování jaderného odpadu ve skladu, který je průběžně monitorován a udržován. Odpovědnost za provoz skladu by byla předávána z generace na generaci. Způsob skladování by měl počítat s možností vyzvednutí odpadu a jeho případného „přebalení“ do nových nádob či nově poznaného využití „odpadů“ – možnost přepracování radioaktivních materiálů.

Po průzkumech mohou obce prý úložiště odmítnout. Představitelé samospráv jsou zvyklí pečlivě hospodařit a každá koruna se před vydáním několikrát obrátí. A na druhé straně se na venkově jedná na rovinu, tak proč brát nyní od státu peníze, když bychom potom

odmítali úložiště. Určitě nelze nevědět, že nabízené částky jsou mnohonásobně menší než například jednotlivé roční odměny čelních představitelů polostátních energetických firem. Finanční náhrady považují za velmi iluzorní. Dokud bude potřeba venkovského občana finančně několikanásobně podhodnocována oproti občanům větších měst, nelze čekat důvěru venkova. Daně platíme všichni stejné, proto nechápu při daňovém přerozdělování stále tak velký rozdíl.

Ministerstvem životního prostředí byla vydána „Rozhodnutí o stanovení průzkumných území pro možnost vybudování podzemního úložiště vyhořelého jaderného paliva a ostatních radioaktivních odpadů“. Termín vydání rozhodnutí se „náhodou“ trefil do poloviny října, kdy bylo těsně po komunálních volbách. A v dotčených obcích ještě nebyla ustanovena nová zastupitelstva a zvoleni noví starostové. Termín pro možnost odvolání 15 dnů. Ale i za toto načarování, dle ředitele Slováka, si mohou obce samy neměly se zdlouhavě zabírat námitkami k zahájení řízení o rozhodnutí.

A co nové technologie na budoucí využití současných „odpadů“? Vždyt nám odborníci tvrdí, že nyní vyhořelý materiál je energeticky využitelný jen na několik procent. Vzpomeňme stáří jaderných technologií. Proč tedy nenávratně zakopávat ještě zřejmě využitelný materiál? Hledání úložiště je významný společenský úkol a těm, kteří ponesou budoucí břímě musí být jasně dáváno najevo, že si jich společnost za jejich přístup váží a ctí jejich vstřícnost.

Petr Klásek, toho času starosta Obce Chanovice, v lednu 2015 (redakčně kráceno)

Heinz Seiffert - zástupce Hornošvábských energetických závodů: „Jsem si celkem jistý, že se politikům nepodaří prosadit v hustě obydleném Německu geologicky vhodnou lokalitu pro konečné úložiště...“ Německo ve chvílích nedostatku el. energie odebírá proud z jaderných elektráren ze zahraničí. „...Proto není zcela nelogické, abychom jim tam poslali i náš jaderný odpad - i v této oblasti existuje světový trh.“

Vrtné soupravy na vlastní oči

Na konci října jsem byla jako pedagog na exkurzi v rámci projektu pro nadané studenty boskovického gymnázia na hnědohelném povrchovém lomu v Bílině. Projekt vede moje sestra, odbornice na krajinu a životní prostředí, Ing. Martina Lukešová. Díky průvodci Ing. Jiřímu Svejkovskému, který na tomto lomu pracuje jako geolog, jsem mohla vidět, jak vypadá geologický průzkum pomocí průzkumných vrtů a nebyl to hezký pohled. Vrtné soupravy, které jsem měla

možnost vidět, vrtají do hloubky až 150 m a nadělají kolem sebe pěknou paseku. Při vrtání tzv. na jádro musí být vrtná korunka chlazená výplachem, což je směs vody, bentonitu a jiných chemických látek. Při vyzvedávání navrtné horniny z hloubky tato žlutohnědá směs stříká pod velkým tlakem z vrtných tyčí. V okolí vrtu je díky tomu všude velké bláto. Vrtná souprava musí mít kolem sebe dostatečný manipulační prostor na uskladnění potřebného množství vrtných tyčí, ocelových pažnic, míchací nádrže na výplach a zázemí pro posádku. Voda k míchání výplachu se navíc musí neustále na místo vrtu dovážet pomocí těžké cisterny, pro kterou je potřeba vysekat a připravit sjízdnou cestu. Nedokáží si představit, jak by vypadalo místo s vrtem 10 x hlubším! Také jsem

viděla síť již odvrtných hydrogeologických vrtů. Jsou to vrty, ve kterých se nepřetržitě měří hladina podzemní vody. Proto jsou opatřeny mohutnými ocelovými budkami, ve kterých jsou uschované měřicí přístroje. Ke každé takové budce vede vyšterkovaná příjezdová komunikace pro odborníky, kteří tyto přístroje obsluhují. Celé průzkumné místo, které jsem navštívila, bylo plné modrých ocelových budek a vysekaných a rozježděných ploch z již odvrtných průzkumných vrtů. Když jsem poprvé slyšela o vrtech od SÚRAO, měla jsem dojem, že to bude hračka, jako když se nůž zařízne do másla, jehla do měkké látky. Ale realita je zcela jiná. Kolik toho ještě nevíme?

Jana Michalcová

Stříkající výplach z vrtu.

Foto: Jana Michalcová

Vysekaný manipulační prostor 150 metrového vrtu.

Foto: Jana Michalcová

Zpověď Petra Uhla

V roce 1963 jsem na pražské technice vystudoval strojní inženýrství. Lidstvu naší generaci se tehdy otvíraly nové, dříve netušené perspektivy. Později jsem se dostal k textům Charty 77, v kterých se podílel Petr Jankovec z plzeňské Škodovky spolu s lidmi, kteří měli zkušenosti z provozu pokusného

reaktoru v Plzni, dvou reaktorů v Řeži u Prahy a tehdy jedině čs. jaderné elektrárny A-1 v Jaslovských Bohunicích u Trnavy.

Elektrárna A-1 byla od začátku poruchová. V lednu 1976 a v únoru 1977 se tam staly dvě havárie, při první se udusil v oxidu uhličitém dva pracovníci a druhá byla označena 4. stupněm na sedmibodové škále nehod. Postupně byla od roku 1979 likvidována, ale začátkem 80. let tam byly uvedeny do provozu dva reaktory typu VVER jako V 1. Ty byly odstaveny v letech 2006 a 2008.

Pokračování na str. 5

Nechtěli byste některý z dubnových dní strávit větší procházkou zakončenou poslechem pěkné hudby, opečením klobásek?

Zveme Vás 18.4. na Den proti úložišti

Začneme pochodem pro nejzdatnější.

Vyjdeme z Blatna z nádraží v 8:30 (v tu dobu sem přijíždí vlaky z Lubence a Podbořan).

Méně zdatní budou mít start na **nádraží v Lubenci v 11:00**.

Obě trasy půjdou přes Bílý kříž, budou značeny a konec bude v Libyni u kostela. Každý účastník získá starý tisk ze Štencovy tiskárny – do rozdání zásob. Případně si bude moci zakoupit turistický suvenýr.

Kdo se necítí ani na tento turistický výkon a chtěl by podpořit den proti úložišti, pobavit se, popovídat si, nebo se jen podívat, co nového se zas událo na kostele sv. Jiljí v Libyni, přijďte do Libyně si poslechnout **kapelu Václava Pavelky**. Podle příchodu účastníků pochodu by tato kapela měla **zahájit své vystoupení mezi 14.30 a 15.00 hod.**

Samozřejmostí bude grilovaná klobáska, či dobré pivo od Lažanského.

Pro unavené turisty a občany bude zajištěn odvoz do Lubence. Akce se koná ve spolupráci s OÚ v Lubenci. O případných změnách budeme ještě informovat.

Pro přespolní, co nemají k dispozici vlakové spojení, nabízíme při ranním příjezdu autem do Libyně, odvoz v 8:00 na nádraží v Blatně.

Spolek AREA VIVA ve Valči se rozhodl Den proti úložišti podpořit vytyčením nové turistické trasy z Valče na vrch Orlík, z něhož je lokalita dobře viditelná.

Svámi aktivitami se připojit přislíbila i základní organizace Strany zelených v Mostě

Chcete se také přidat svojí originální akcí na podporu Dne proti úložišti? Dejte vědět na facebook:
www.facebook.com/sos.lubeneec

Nevyhrál státní podnik

Státem vlastněná Správa úložišť radioaktivního odpadu (SÚRAO) musí antimonopolnímu úřadu vysvětlit, proč zrušila tendr o zakázku na geologický průzkum sedmi lokalit. Ve veřejné soutěži se hrálo zhruba o dvě stě milionů korun. Byla však po pěti měsících zrušena, a to překvapivě těsně poté, co se rozhodlo o vítězi.

Z Ameriky. „Kongres by se měl zaměřit na hledání konsenzuálního řešení a přestat se snažit nacpat jaderný odpad do lokality, kde jsou místní obyvatelé proti.”

Nevadský senátor Harry Reid

Den proti úložišti podpoří spolek Andělská Hora, která v tento den vypustí 5000 plůtků pstruha potočního.

stavební skupiny Arcadis. Právě ta si nyní na SÚRAO stěžuje Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Nelze vyloučit, že správa úložišť soutěž odpískala proto, že její šéfové prostě doufali v jiný výsledek. Favoritem byl dlouho státní podnik Diamo, sesterská společnost správy úložišť.

Pokračování na straně 4

Den proti úložišti

Celostátní akce 18.4.2015

Proč 18. dubna? UNESCO tento den vyhlásilo mezinárodním dnem památek a sídel - obce sousedící s úložištěm jsou ohroženy a památky mohou být zapomenuty.

Termín je také týden před výročí největší jaderné katastrofy - havárie v Čerobylu.

Stát zastoupený Správou úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO), hledá místo pro hlubinné uložení vyhořelého paliva. Mnozí obyvatelé dotčených obcí v sedmi lokalitách však s tímto projektem nesouhlasí a své důvody se pokusili shrnout do následujících bodů:

1. Stát nerespektuje názor obyvatel v obcích ohrožených výstavbou úložiště radioaktivních odpadů, nepřístupuje k nim otevřeně, konzistentně a bez úkladů.

2. Stát usiluje o zahájení průzkumných prací ve všech sedmi lokalitách, ačkoli není legislativně vyřešeno rovnoprávnější postavení obcí a státu. Plánované průzkumné práce navíc nemohou přinést dostatečné informace potřebné ke snížení počtu vhodných lokalit.

3. Stát bojkotuje přijetí zákona, který by posílil postavení obcí, na jejichž území by mohlo vzniknout hlubinné úložiště radioaktivních odpadů na úroveň obvyklou v zahraničí.

4. Stát nerespektuje názor občanů, občanských sdružení a neziskových organizací, kteří mají zájem chránit své životní prostředí.

5. Stát postupuje nekoncepčně, nehledá jiné řešení likvidace jaderného odpadu a blokuje potencionální zdroj energie. Trvalým uložením radioaktivního odpadu do země bez možnosti jeho vyjmutí připravuje budoucí generace o možnost rozhodnout se jinak.

Každá lokalita je specifická a každý představitel, jenž tuto demonstrativní akci spoluorganizuje, upřednostňuje svá specifika. Proto jsou body stručné a lze o nich následně diskutovat. Navíc celá problematika je velmi složitá a souvisí s mnohými vědními obory. Chceme však na náš problém upozornit a přejeme si, aby se o této problematice rozvířila celonárodní diskuze, a to nejen dotčených obyvatel, ale i vědeckých pracovníků, novinářů, zástupců státu a široké veřejnosti. Nelze přeci chtít od několika obcí a jejich obyvatel, aby na svá bedra převzali odpovědnost státu za jeho předchozí nezodpovědné konání.

Lubenec – Čertovka pochod a koncert

Hojkov – Hrádek	pochod
Jihlava – Hrádek	pochod
Makov – Magdaléna	pochod
Nadějkov – Magdaléna	pochod
Habrův – Kraví hora	pochod
Pluhův Žďár – Čihadlo	pochod
Chanovice – Březový potok	koncert

Pačejov – Březový potok pochod
Nárameč – Horka pochod
Další informace: <http://www.nechcemeuloziste.cz/cs/lokality>

Jedná o se celostátní akci, která proběhne na všech sedmi lokalitách najednou. Na naší lokalitě tento den začne pochodem z Blatna do Libyně přes Lubenec. Pochod povede po místech, kterým hrozí v případě budování úložiště zánik. Krajinám na dotčených lokalitách hrozí devastace, lidem vystěhování. Trasu turisticky vyznačíme a každý rok uvidíme, zda jí budeme moci ve stejné podobě projít.

Jitka Kantová

Jak se stavěl Temelín - vybíráme z kroniky obce Podhájí

Vybíráme z kroniky osady Podhájí. Osady, která musela ustoupit stavbě JE Temelín, byť její vzdálenost činila od samotné JE cca 1 km. Kronikář a psavec **František Vrzák** ji převzal r. 1945 a byl poslední, kdo do ní učinil zápis. Roku 1980 mu bylo 61 let. Zkrátili jsme, co se dalo, jak z komentáře, tak z citací, pokud bylo možno, tak, aby nedošlo ke zkreslení, ale aby zachováno bylo, co je pro nás podstatným. Nicméně číst obsáhlejší výťah, jenž je na internetu k máni vpravdě není pro citlivější povahu. Rozhodli jsme se pro zveřejnění, aby snad již byl konec, těm křiklounům, co se odvolávají na ceny nemovitostí v Temelíně, na to jak jsou tamní místní spokojeni, jak nemusí platit popelnice a pod. a rádi si skutečnost ohýbají, ať těmi správně kladenými otázkami, nebo otázkami kladenými těm správným lidem. Tady jsou názory a vzpomínky, těch co žel bohu byli místní. Těch se ale raději nikdo neptá. Jejich názory totiž nejsou zrovna konformní. Oni tam totiž v drtivé většině nedostali práci, je nikdo neodškodnil, protože přeci: „v republice probíhá stále vysídlování.“ Ale dejme prostor kronice.

Rok 1980

23. října je oficiálně zveřejněna informace o výstavbě JE v katastru obce. **Je vyhlášena stavební uzávěra úplná pro obce Březi, Křténov a Temelínec a částečná pro obce Podhájí, Knín, Kočín, Litoradice, Zvěrkovice a částečně i Temelín.** Bylo také řečeno, jak si představují zástupci Energoinvestu přesídlení. Bylo několik možností: přestěhovat se do panelových domů, postavit si sám nový rodinný dům, koupit dům někde jinde a pro ty starší domov důchodců. Pan Vrzák píše: „Život v těchto osadách je bez perspektivy a žádný už nedělá než to, co bezprostředně musí.“

Rok 1981

Skupině občanů se dostalo přijetí u ministra paliv a energetiky. Delegace požadovala postavení nové vesnice. **Bylo odpovězeno, že v republice probíhá stále vysídlování v důsledku těžby, vodních děl a komunikací.** Dále byla požadována změna oceňování nemovitostí. Oceňování podle vyhlášky z roku 1969 je zastaralé. Ministr přislíbil, že požádá ministra financí, aby provedl přezkoumání vyhlášky a její změnu. Pan Vrzák píše: „Mezi lidmi se povídá o odložení výstavby, umístění jinde, případně o rozšíření Dukovan. Lidé se tím utěšují, že přeci jen nedojde k likvidaci osad, včetně Březi.“

Rok 1982

Pan Vrzák píše: „To, že energie získaná

štěpením atomového jádra, je v současné době nejpříjemnějším řešením, to lze pochopit, ale pro to, aby mohla proudit do sítě maximálně 30 roků z tohoto gigantu, musí být obětován a devastován krásný kus jihočeské krajiny, vesnice s téměř tisíciletou historií, úrodná pole a lidská práce mnoha generací. Což by se nenašlo místo, kde by nebylo tolik hodnot zničeno pro pouhých třicet roků? Kam se postaví další, když všichni tvrdí, že jiného místa není?“

Rok 1983

V důsledku likvidace vesnic Křténov, Březi, Podhájí, Knín dochází k velkému přemísťování obyvatelstva. V dubnu do prostoru Temelínec nastoupili pracovníci VS Tábor. Začal se kácet les, buldozery začaly hrnout zeminu a bylo jasné, že osud vesnic Temelínec, Křténov, Březi, Knín a Podhájí je zpečetěn. Pan Vrzák píše: „To, co jsme po celá léta s odříkáním osobního pohodlí budovali, je v několika dnech hromadou sutin.“

Rok 1984

Výstavba elektrárny začíná přinášet mnoho zásahů jak do života obyvatel v místě, tak i do prostředí a krajiny. Obec Křténov je koncem června již neobydlena. Je zde pouze pan Dupal, který pracuje jako hlídač vysídlených objektů nejen ve Křténově, ale i v okolí. Některé obytné domy ve Křténově jsou upravovány a jsou v nich umístěny kanceláře organizací, které mají souvislost s výstavbou JE. V říjnu je uzavřena silnice ve směru Křténov - Temelín. Tím je mimo jiné ukončen průjezd autobusů. V souvislosti s likvidací obcí je natáčen film z popudu Jihočeského muzea, který má být památkou na krásnou krajinu.

Rok 1985

Pan Vrzák píše: „Tak nadobro zmizela z povrchu země. Mohl bych napsat mapy, ale to by nebylo správné, neboť mapa území zůstane dlouhá léta historickým dokladem o tom, že v určitém prostoru stávala vesnička Křténov.“

Rok 1986

Provádí se demolice objektů ve Březi, Křténově a v listopadu se bourá v Podhájí chalupa Veverkových, Kopáčkových, Mikšátkových, Vláškových, Vovsových a Brůhových. Část budov v Březi je obsazena firmami a technickými pracovníky, kteří se podílí na výstavbě JE. V bývalých bytovkách v Březi je sídlo SNB. Z bývalého kulturního domu ve Březi je zřízena kantýna a jídelna pro pracovníky JE.

Rok 1987

V Podhájí dochází k přerušení cesty vedoucí od studně na hlavní silnici.

Všichni, kdo bydlí na levé straně od silnice vedoucí na Purkarec, musí jezdit klikatou cestou až na náves k hasičské zbrojnici. Problémy dělá hlavně ostrá zatáčka u Bláhových čp.10. Kvůli přerušení silnice Křténov - Temelín vzniká problém s doručováním pošty hlavně v osadě Podhájí.

Rok 1988

V Podhájí v tomto roce ještě bydlí Christelbauerovi, Vrzákoví, Holečkoví, Tomkovi, Veverkovi, Švehlovi, paní Bláhová, Beránková, Pisingerovi, paní Hošková, Pivcovi. Na staveništi elektrárny je velký pracovní ruch. Dojíždí sem desítky autobusů z celého okolí. Vyrůstá zde mnoho objektů.

Rok 1989

V květnu navštívila staveniště JE vysoká delegace KSČ. **Konstatovala, že je vše v pořádku a že je nutné pokračovat.**

Rok 1990

V roce 1990 se koná zájezd vybraných pracovníků elektrárny do Francie, kde funguje celá řada atomových elektráren. Za NV Temelín se účastnil p. Špigler.

Pan Vrzák píše: „Z jeho zprávy, uveřejněné ve zpravodaji vyplývá, že jednak se stává tak, aby nemusela být žádná obec či obyvatelé vysídleni, a také o určitých výhodách, které získávají obce či města v jejichž těsné blízkosti se elektrárna nachází. Konstatovala, že kdyby se stavělo podobným způsobem u nás, nemuselo dojít k vysídlení osad Temelínec, Křténov, Březi, Podhájí a Knína. Pak by také případně výhody z provozu elektrárny získávali občané těchto osad. Takto tito vysídlení občané, kteří nesli největší obět pro toto velikačství bývalého systému jsou o tyto případné výhody ošizeni a při tehdejších cenových relacích v porovnání se současnými cenami doslova okradeni.“

Rok 1992

V roce 1992 pokračují práce na výstavbě se značnou intenzitou **bez ohledu na názory občanů.**

Pan Vrzák píše: „Názory na výstavbu se různí. Jedni říkají, když už to stálo tolik peněz, ať to dostaví. Druzí se obávají následků, které by mohly vzniknout v případě nějaké havárie a ti, co v elektrárně pracují a mají tu slušný výdělek, výstavbu podporují.“

Rok 1993

V Podhájí probíhá cvičení útvaru rychlého nasazení a cvičení sborů požární ochrany. Objekty jsou po těchto zásazích zcela zdemolovány. **Dochází k rozkrádání opuštěných objektů - dveře, zárubně, koupelnové vany, radiátory, elektroinstalace apod.**

Pan Vrzák píše: „Když bývalá poutní slavnost se všim všudy co k pouti patřilo s atrakcemi pro děti až po setkání příbuzných, dnes se změnila na setkání všech rodáků, kteří byli násilně vysídlováni v důsledku stavby elektrárny. Setkání se zúčastnilo velké množství lidí.“

Rok 1995

Práce na elektrárně pokračují. **Předpokládalo se, že když elektrárna přijala a vláda schválila použití špičkového bezpečnostního systému Westinghaus, dojde také k přehodnocení stanoveného bezpečnostního pásma. Mezitím byl odvolán ředitel Ing. Říha a elektrárna přestala mít zájem o tuto změnu.** Současně byla požádána rada obecního úřadu, aby provedla revokaci dřívějšího usnesení a dala souhlas v

pokračování demolice.

Pan Vrzák píše: „V té době jsem se obrátil osobním dopisem na předsedu vlády, aby se svým vlivem a autoritou zasadil o zastavení demolice a znovuosídlení, aby zvážil, zda je nutné uveřejně osady likvidovat.“

Vysvětlil jsem, že stanovené pásmo není pásmem bezpečnostním, ale symbolickým. Rozdíl mezi obydlennými prostory v pásmu a mimo pásmo se pohybuje mezi 200 - 500 m. To i ten, kdo nemá představu o způsobu šíření radioaktivního záření, pochopí, že je to nesmysl. **Předseda vlády odpověděl na můj dopis, že někdo musí bydlet v pásmu a někdo mimo. Generální ředitel ČEZ, že namísto těchto osad bude krásný lesopark. Hygienik, že po vyhodnocení bude pásmo sníženo nebo i zrušeno a pracovník úřadu pro regionální rozvoj, že jsme na straně, kam převážně vanou větry. Jediné úřad pro jadernou bezpečnost odpověděl, že po vyhodnocení podkladů, které má dodat elektrárna, mě bude informovat.“**

Ještě o jednom paradoxu se pan Vrzák zmiňuje: „Vesnice Temelín, jejíž jižní část zasahovala do takzvaného ochranného pásma byla výšečí vyjmuta a zadní část Podhájí, která byla již mimo pásmo, byla do něj začleněna.“

V říjnu se koná další demonstrace proti uvedení elektrárny do provozu. Demonstrace se zúčastnilo kolem 200 lidí. Téměř všichni byli z jiných oblastí. Lidí z okolí bylo jen nepatrně. Důvodů je více. **Hlavní je asi ten, že lidé pochopili, že boj proti stavbě je marný.**

Rok 1997

V dubnu musí definitivně odejít poslední usedlíci z osady Podhájí. Téměř sedm roků se snažili uchránit svoji obec před likvidací. Marně. Pan Vrzák píše: „**Nejmarkantnější případ byla občanka osady Podhájí čp. 3 paní Hošková, které bylo téměř 90 roků. Její syn ji odvezl v lednu do přiděleného bytu v Č. Budějovicích, ale ona se opět do osady vrátila. Touha po domově, kde prožila celý svůj život,**

který pro ni nebyl nijak lehký, převýšila život v pohodlném bytě bez starostí o teplo, vodu, sociální zařízení apod. Spolu s námi dne 4. dubna předávala svoji chaloupku definitivně pracovníkům elektrárny, kteří byli tímto aktem pověřeni.

Poslední občané, kteří odchází a předávají svoje domky jsou Beránek Miroslav s manželkou, Pisingerovi, Tomková Zdena, Holeček Václav, Luhanová Marie, Hanzalová Marie, paní Hošková a já. Toho dne jsme si naposledy podali ruce. Paní Hošková plakala. Neunesla tento bolestný odchod a po čtrnácti dnech jsme ji doprovázeli na křténovský hřbitov k věčnému odpočinku.“

Rok 1998

V Podhájí, Březi a Kníně se opravují kapličky. Opravu financuje elektrárna. V tomto roce je dokončena totální devastace. Vše je rozkradeno. Je demolován i poslední domek v Podhájí čp. 28. Dům pana Vrzáka.

Pan Vrzák píše: „Nastupující letopočet 21. století by měl být začátkem uvedení elektrárny do provozu. Podle současných odborných posudků, měla být v provozu třicet roků. Její současná cena v relaci s ostatními cenami je téměř sto miliard a o něco menší bude cena likvidace.“

Nastupující generaci a jejím dětem bude dána možnost posoudit, zda-li bylo vhodné vynaložit tolik finančních prostředků na tak krátkou dobu. To vše posoudí historie, zda-li daň, kterou jsme přinesli ztrátou svých domovů, je adekvátní tomuto rozhodnutí.“

připravil **Richard Kanta**

Bývalí obyvatelé zrušených obcí na místě JE Temelín. Nechtě se jich někdo zeptá jestli jsou spokojeni se zrušením jejich rodišť.

Obce, které musely zmizet z mapy ČR v souvislosti se stavbou JE Temelín

Nevyhrál státní podnik

Pokračování ze strany 3

Jak Diamo, tak SÚRAO spadají pod ministerstvo průmyslu a obchodu, takže kdyby Diamo vyhrálo, zůstal by lukrativní kontrakt takřka v rodině. Do soutěže se přihlásila tři sdružení reprezentovaná Diamem, Arcadisem a společností Inset - Rizzo. Po prvních předběžných nabídkách v říjnu se zdálo, že Diamo má obchod v kapse. Nabízelo, že práce provede za 204 milionů korun, Inset nabízel 212 milionů a Arcadis byl s nabídkou 263 milionů na posledním místě. SÚRAO následně se zájemci dál jednala, v listopadu se podávaly definitivní nabídky. Výsledek byl překvapivý: Inset se finále nezúčastnil. Arcadis svůj první cenový nástřel srazil o 80 milionů, Diamo však ani ne o tři. Arcadis tak suverénně zvítězil. Deset dní nato SÚRAO soutěž zrušilo.

"Důvodem byla změna vnějších podmínek," říká mluvčí SÚRAO Tereza Bečvařiková. "Ministerstvo životního prostředí nepovolilo na základě žádostí obcí a dalších účastníků geochemické průzkumy ve dvou ze sedmi soutěžených lokalit – na Čertovce a Březovém potoce. Zapracování dodatečných požadavků by pozměnilo zadávací dokumentaci již vyhlášeného tendru. To zákon

neumožňuje, proto byla soutěž zrušena," vysvětluje.

Šéf Arcadisu Petr Beneš odmítl své výhrady k postupu Správy úložišť radioaktivního odpadu komentovat. Z textu stížnosti jeho firmy zasláné na antimonopolní úřad, kterou se MF DNES podařilo získat, však vyplývá, že Arcadis zdůvodnění SÚRAO nevěří. Zdůrazňuje, že ministerstvo životního prostředí vydalo své omezující rozhodnutí už 16.10., přesto soutěž pokračovala do 28.11. SÚRAO ji zrušila až po podání nabídek, jež nečekané zamíchaly pořadím. Navíc projekt Arcadisu vůbec nepočítal na zkoumaných lokalitách s geochemickým průzkumem, takže byl v souladu s podmínkami, jež pro tendr stanovilo ministerstvo životního prostředí. Jak MF DNES sdělila mluvčí SÚRAO, opakování soutěže v původní podobě se nechystá. "Pro výběr bude zvolen jiný postup, který bude lépe vyhovovat různým podmínkám na jednotlivých lokalitách. Bude přitom kladen důraz na přesnou specifikaci požadovaných prací a transparentnost výběru," slibuje p. Bečvařiková. Státní Diamo tak dostane novou šanci ukousnout z lákavého koláče slušné sousto. **Zkráceno z MF DNES z 19.02.2015, autor: Zuzana Kubátová, upravitel: Kanta Richard**

Geologický průzkum pro úložiště nebo pro SÚRAO?

Všichni se asi shodneme na tom, že bez řádného geologického průzkumu nelze vyhledat ložisko užitkové suroviny, nelze postavit most či jinou významnou stavbu. Geologové jsou vždy těmi prvními, kteří získávají informace o podloží příslušné stavby i o jejím okolí. Na základě těchto informací pak projektanti vytvářejí své vize a projekty a stavební inženýři vymýšlejí proveditelná řešení. Takový řádný geologický průzkum musí být samozřejmě proveden i v místě plánovaného hlubinného úložiště radioaktivních odpadů. Průzkum to musí být ale takový, který přinese jasné a nezpochybnitelné informace o stavu horninového prostředí, a to především v té hloubce, kde se bude nacházet nejdůležitější část stavby. Musí to tedy být průzkum, který zahrnuje i hlubinné vrty a jiné technické práce. Získat povolení takového průzkumu, který je založen na technických pracích a zásadách do pozemků a do krajiny není ale vůbec jednoduché, zvláště když občané dotčených obcí vše bedlivě sledují a připomínají. A tak SÚRAO přišlo na lišácké řešení. Průzkum se rozdělí na část „neinvazivní“ (bez technických prací) a část „invazivní“ (s

pomocí vrtů) a pouze pro neškodnou část vhodně pojmenovanou jako etapu vyhledávací zažádá o stanovení průzkumného území. Jak chytré! Zákon to nezakazuje a příslušné orgány (Ministerstvo životního prostředí) nebude mít problém s jeho kladným vyřízením. Ani občané nemohou v podstatě nic namítat, vždyť se jedná jen o pochůzky geologů s ručními měřicími přístroji po povrchu! Lišáctví tohoto kroku však tímto zdaleka nekončí. V momentě pravomocného stanovení průzkumného území začínou obce dostávat na účty finanční kompenzace. Peníze budou přibývat a o průzkumu občané téměř nebudou vědět. SÚRAO také tímto krokem splní podmínku o provedení průzkumu na všech vytipovaných lokalitách, která byla pro některé starosty zásadní. Co na tom, že se takovým průzkumem vlastně nic nového nezjistí. Výběr lokalit přece nebude (vlastně ani nemůže) probíhat na základě geologických dat, ale na základě přístupu samotných obcí, přičemž se počítá, že jejich názor se bude postupně pod tíhou finančních kompenzací ohýbat. SÚRAO také plní slib vůči státu a tím si pojišťuje svou budoucnost. Postupuje ve vyhledávání

lokalit kupředu, dokonce již pracuje na povolení „potřebných“ geologických průzkumů, aby mohlo dojít k užšímu výběru. Co je ale pro SÚRAO nejdůležitější? Nejdůležitější je možnost velice jednoduše a chytře nabytého průzkumného území! Ten skutečný geologický průzkum s pomocí vrtů a báňských průzkumných děl, bez kterého se výběr finální lokality stejně nepohne dál, bude moci začít hned po skončení první neškodné a bezvýznamné etapy. Sice bude nutné zažádat příslušné orgány znovu o povolení a dokonce i občané dotčených obcí se budou moci znovu vyjádřit. Půjde však již jen o zmenšení dřívě stanoveného průzkumného území. Stejně průzkumného území, kde odbory životního prostředí pověřených obcí, dotčené obce i občané samotní téměř nic nenamítali a kde to vše proběhlo poměrně hladce. Stanovení zmenšeného průzkumného území pro další etapu průzkumů bude příslušnými úřady bráno vždy jako vstřícný krok vůči občanům dotčených obcí a jeho povolení proběhne z jejich strany nejspíše opět bez větších komplikací!

Jiří Svejkovský-geolog

ÚLOŽIŠTĚ JADERNÉHO ODPADU V NAŠEM KRAJI?

Jen hodně málo se zde mluví o tom, že v našem kraji možná bude uložen jaderný odpad. Vytipováno je sedm míst z celé ČR a jednou z nich je lokalita Čertovka u Lubence. Ministr životního prostředí schválil i přes nevoli dotčených obcí a negativní výsledky místních referend průzkumné práce, po nichž by měla být vybrána lokalita pro úložiště jaderného odpadu. Čertovka se nachází nedaleko Blatna, Tisu, Žihle. Tato lokalita je jedna z posledních krásných míst v Severních Čechách. Nacházejí se tam hlavní rekreační oblasti, kam si jezdí lidé z Mostu odpočinout z těžbou zničené a špinavé krajiny, stěhují se

tam, vlastní tam chaty a chalupy. Hned vedle jsou školy v přírodě, kam jezdí děti z Mostu a okolí na ozdravné pobyty (Sklárna, Poustky). Úložiště, jehož konečná podoba oploceného „ocelového města“, bude situováno jen

několik desítek metrů od obydlí tamních vesnic. Jen díky aktivistům a veřejnosti z Lubence se průzkumy stále oddalují. Starosta v Blatně Václav Beneš je naopak pro výstavbu (i přes nesouhlas většiny obyvatel), protože obec dostane pár milionů korun. Nenechme si toto bohatství znovu vzít, nestojí to za žádné peníze... Zachovejme tuto krásu i následujícím generacím. Pokusme se oslovit naše politiky v Mostě, řada z nich působí i v krajském zastupitelstvu, někteří jsou dokonce poslanci. Doufáme, že za náš už tak dost zdevastovaný kraj budou bojovat.

Prošek L. - Most

Zpověď Petra Uhla

Pokračování ze strany 2

Československé obyvatelstvo se o dvou nehodách z let 1976-1977 v A-1 nedozvědělo. Většina obyvatel neměla ani tušení o samotné existenci jaderné elektrárny A-1. Skutečný rozsah nehod nebyl zveřejněn a ani nyní prakticky neexistují veřejně dostupné detailní informace o příčinách, průběhu a důsledcích druhé havárie. Bylo zásluhou Charty 77, že se veřejnost o haváriích vůbec dozvěděla.

Já sám jsem ale zůstal relativním stoupencem jaderné energetiky. Další otázky vyvolala černobylská havárie v roce 1986. Náš starší syn byl v tu dobu na škole v přírodě na Zemplínské Šíravě, tedy téměř v polovině vzdálenosti z Prahy do Černobylu. Mladší syn se batolil na písčku v pražském parku, než nás přátelé, poslouchající rakouský rozhlas, varovali před nebezpečím z radioaktivního mraku nad Evropou..

Po roce 1990 se bohužel ukázalo, že ústavní zaručení práva na příznivé životní prostředí a práva na informace o stavu životního prostředí, ani zákonné zajištění těchto práv nedokážou účinným způsobem čelit snahám jednotlivců a hlavně mocných skupin vyrábět čím dál tím více elektřiny a obchodovat s ní. Technicky nevyřešen zůstal převoz radioaktivního materiálu a zejména problém úložišť radioaktivního odpadu. Na jaře 2011 zproblematizovala tragická havárie v japonské Fukušimě dokonce bezpečnost provozu jaderných elektráren, o níž jsem se v oné době

bláhově domníval, že je, na rozdíl od problému úložišť, už vyřešena.

Za hlavní riziko jaderné energetiky ale stále považuju utajování skutečností, zřejmý a trvalý útok proti otevřenému šíření informací a proti veřejné kontrole tohoto průmyslového a obchodního odvětví. Propagace jaderné energetiky je šířena ve jménu energetické „soběstačnosti“. To požadují v dnešní Evropě největší vývozcí elektřiny. Znakem, řekl bych přímo filozofickým základem jaderné lobby, je požadavek trvalého hospodářského růstu v tržní ekonomice.

Stoupenci jaderné energetiky jen neradi připouštějí rozvoj alternativních energetických zdrojů

jako je vítr, mořský příliv a odliv, slunce, vodní toky nebo biomasa. Prosazování energetických úspor, navíc pokud by byly spojeny s úsilím o postupnou přestavbu průmyslu, zemědělství či dopravy, považují propagátoři jádra za zpátečnictví. Přitom by taková přestavba byla i mocným impulzem pro rozvoj těchto odvětví a pomohla by řešit nezaměstnanost a další sociální problémy.

Ze všech těchto důvodů jsem se definitivně přiklonil k zásadnímu odporu k jaderné energetice, a to až do doby, než se lidstvu podaří ve velkém uskutečňovat řízenou řetězovou termojadernou syntézu (fúzi).

Upravila Jitka Kantová - zdroj: www.Denikreferendum.cz: Jaderná energetika a snahy o totalitarismus.

Víte, že ...

... jaderné elektrárny nebyly vždy technicky vyspělým zařízením jako dnes? Zpočátku byly spíš málo zkrocenou atomovou bombou, která při výrobě páry chrlí radioaktivitu ve všech možných primárních i sekundárních okruzích. Přitom málokdo ví, že právě k zásadnímu vývoji bezpečnosti v této oblasti výrazně přispěla i naše česká hlava, přesněji hlavička. Její nositelka v roce 1968 právě končí 2. třídu školní docházky, začínají prázdniny a autobus se školáky míří do pionýrského tábora poblíž Mimoně. Tábor nebyl žádnou politickou přípravkou, jak by se mohlo zdát z jeho názvu, ale místem, kam rodiče posílali své děti o prázdninách v domnění, že budou pod dozorem dospělého a nemohou tudíž nikde způsobit výraznější škodu. Na táboře nebyl nejvíce nepříjemným pedagogický dozor, ale nutnost mýt se ve studené vodě, která dokázala i z mydla Jelen vytvořit mazlavou hmotu, zůstávající na kůži dlouho po opláchnutí. Právě tenhle nedostatek spolu s další náhodou naskýtají naší hrdince příležitost poprvé aplikovat v praxi, o čem zatím jen četla. Na rozdíl od ostatních jejich vrstevnic, které měly do kufru přibalenu Honzíkovic cestu nebo Robinsonku, čte naše hrdinka díla fyziků. Mezi nejoblíbenější patří Albert Einstein a samozřejmě Marie Curie-Sklodovská. Onou náhodou byl poblíž Ralska nalezený kus horniny, ve kterém školačka správně poznává smolince. Pomocí čisticích prostředků zapůjčených z táborové jídelny a tehdy

jedné pionýrky v kronice. Kdoví, kudy by se ubírala jaderná energetika, nebýt několika zvědavých členek oddílu Rudá záře, které se rozhodly přijít fyzikálnímu jevu na kloub a které v té chvíli ještě netuší, že záře nemusí být jen rudá, ale třeba neviditelná. To jim dochází až ve chvíli, kdy jim začnou padat vlasy jako důsledek nemoci z ozáření, potažmo neopatrné manipulace se zářičem. Politicky zapálený a zároveň dopálený pionýrský vedoucí nekompromisně požaduje vyloučení žákyne nejen z pionýra, ale i ze školy. Pragmatický ředitel školy mu vysvětluje, že z povinné školní docházky žáka vyloučit nelze už od Marie Terezie, jako osvícený fyzikář rozpoznává vrozené talent a zametá banální táborovou příhodu pod koberec. Namísto vyloučení z pionýrské organizace pomáhá nadané žákyni, inspirován hrou „Vyděraj pioně“, dopracovat její experiment do finální podoby naučné hračky, aby ji po prázdninách přihlásil do pionýrské soutěže v odbornosti mladý fyzik. Koncem prázdnin ale události dostávají jiný směr, přijíždějí okupanti a Sovětská tajná služba KGB soutěžní exponát zabavuje. Exponát mizí na dlouhou dobu v zapomnění a objevuje se až po čtyřiceti letech u jednoho sběratele technických hraček ve Spojených státech. Nyní už je jasné, kde braly velmoci know-how, pro vývoj jaderných reaktorů. Důkazem budiž původní podobizna malé vědkyně, která přetrvala i na obalu americké hračky.

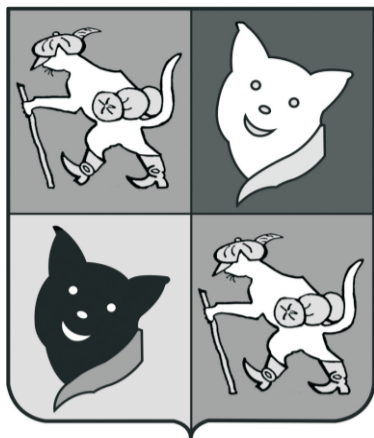
vyráběného přípravku na hubení škůdců zakoupeného v drogerii odděluje z nalezeného smolince uran. Odtud jí zbývá už jen krůček k sestrojení příručního jaderného zářiče. Součástí pokroku se také stává vybavení táborového údržbáře, konkrétně zbytek staré olovené vodovodní trubky pro odstínění gamma záření a borax, prášek původně k pájení, pro zastavení jaderné reakce. Blízké smetiště se stává zdrojem poslední důležité součásti - starého hrnce „mlíkáče“ pro ohřev vody. Ohřívána voda uvnitř dvojitého pláště, která kdysi chránila mléko před připálením, se stává primárním okruhem a zajišťuje, aby ohřátá voda pro hygienu nebyla radioaktivní. Tím končí pro děvčata z oddílu era hygieny ve studené vodě a celý příběh mohl být zapomenut jako zápis o šikovnosti

Z hlavičky je dnes už hlava a její nositelka dbá na bezpečnost jaderných zařízení u nás i v Evropě. Zároveň má nezastupitelnou úlohu v médiích. Jakmile by se něco pokusil šířit poplašnou zprávu, svým projevem dokáže veřejnost uklidnit a rozehnat mraky pochybností, někdy i ty radioaktivní. Tak jako mají křesťané Ježíše, židé Abraháma, muslimové Muhameda, mithraisté Zarathuštra, modlí se ateisti k paní Daně. Kromě šíření víry v jadernou bezpečnost ale plní současně i další celospolečenskou funkci. Protože se politické reprezentace neustále střídají a lidé se potřebují občas chytit alespoň nějaké jistoty, je paní Dana vedle Karla Gotta a Večernička třetím pilířem stability našeho státu.

Pavel Pavlík

U nás v Kocourkově, první etapa podruhé!

I když titulky možná vypadá jako výkřik klapky a může navozovat očekávání veselých historek z natáčení české předválečné komedie, tématem článku nebude Jan Werich v roli podvodníka a starosty, ale snaha SÚRAO o stanovení průzkumných území pro první etapu geologického průzkumu. Ta ovšem už jednou probíhala v letech 2003 a 2004, o rok později byla ukončena závěrečnými zprávami a samozřejmě řádně zaplacená. Dokud existuje reálná možnost, že budeme znovu hrát z veřejných prostředků, co už jednou uhrazeno bylo, srovnání s filmovým Kocourkovem se nevyhne. Stejně jako ve filmu, ani tady není nouze o herecké výkony, intriky ani zápletku. Těmito prostředky totiž SÚRAO přesvědčuje státní správu, že první etapa průzkumu byla jen výzkumem, a obyvatelé šesti lokalit, že to, co ve skutečnosti viděli, nebylo vůbec tím, co si myslí, že viděli, ale že to bylo něčím úplně jiným...

lokalit probíhalo na základě už dříve získaných informací formou výzkumu převážně od stolu, k výběru hlavní a záložní lokality bylo nutné dojít podrobnějším geologickým zkoumáním. Hlavními podklady k porovnání jednotlivých lokalit měly být tzv. **popisné charakteristiky**. Ty měly vzniknout právě na základě výsledků geologických prací navržených v projektu **Výzkum homogenity vybraných grani- toidních masivů**, který byl zpracován v roce 1999.

Nahlédnutím do projektu zjistíme, že projekt počítal se třemi etapami **nedestruktivních geologicko-průzkumných prací**, etapou předrealizační, rekognoskační a realizační. Možná může překvapit, že i

průzkumných prací.

V dubnu 2003 byl ukončen desetiletý výzkum a z 11 lokalit, které vyšly jako relativně vhodné pro vybudování hlubinného úložiště, jich bylo zvoleno 6 pro další etapy zkoumání. V polovině roku 2003 na nich byly zahájeny práce první etapy geologicko-průzkumných prací, té předrealizační podle projektu. Musím však dodat, že v projektu existuje odstavec, kde se píše: „**Komplex prací, popsanych v projektu, je třeba realizovat jako výzkumnou činnost.**“ Sdělení je vztaženo na všechny tři etapy a zásadně mění to, co je popisováno v celém projektu. Když jsou takovouto jedinou větou v úvodu projektu veškeré navržené práce paušálně definovány jako výzkum, je těžko pochopitelné, proč se o nich od tohoto místa dále autor rozepisuje zase výhradně jen jako o průzkumu. Ještě nepochopitelnější je, že tento údajný výzkum měl podle harmonogramu prací trvat 12 let, měl zahrnovat i kilometr hluboké vrty a měl být završen v roce 2015 výběrem hlavní a záložní lokality pro tzv. destruktivní geologický průzkum, tedy vyrubání štoly na té první z nich. Znamenalo by to, že průzkum začíná až baňskou činností a v takovém případě by ani dnes nikdo nepotřeboval k procházkám s kladivkem stanovit průzkumné území. Zvláštní výklad zákona...

mem.

V období mezi vznikem projektu (1999) a zahájením první etapy průzkumných prací (2003) došlo k novelizaci zákona č. 62/1988 Sb. o geologických pracích a od 1. ledna 2001 je nově definována **hranice mezi geologickým výzkumem a průzkumem jako hranice mezi všeobecně a účelově zaměřenými geologickými pracemi**. Pokud má být geologickým zkoumáním zjištěna případná vhodnost území k účelu vyjmenovanému zákonem, v našem případě **pro zvláštní zásah do zemské kůry**, podle zákona jde o **geologický průzkum**. Změnit průzkum na výzkum se později mohlo pro SÚRAO i pro ministerstva ukázat jako nutnost hned z několika důvodů. Průzkumné práce probíhaly, přestože na lokalitách nebyla stanovena průzkumná území. Povinnost stanovit průzkumné území pro geologický průzkum, jehož účelem

my k úložišti. Nejen z jejího názvu je zřejmé, že byly přerušeny **průzkumy** a že jejich účelem bylo a má být **úložiště**. Podle zákona však nejde ani tak o to, jak je která činnost pojmenována formálně, ale o to, co je vykonáváno ve skutečnosti. Správa úložišť několikrát deklarovala úložiště jako účel geologického zkoumání a na počátku tyto práce pojmenovala správně jako průzkum. Především ale získala takové informace o jednotlivých lokalitách, které nemohou být výstupem obecně zaměřeného výzkumu. Na základě informací o mocnosti a porušeních žulového masivu v jednotlivých lokalitách byla pro každou z lokalit vypracována **Studie proveditelnosti**, přejmenovaná z výše uvedených důvodů jako **Předběžná studie proveditelnosti**, a zároveň mohlo dojít ke zmenšení průzkumných území pro další etapu průzkumu. Nakonec i

Výzkum je všeobecná záležitost - nemá konkrétní určení. Aby se jednalo o průzkum - musí být konkrétní účel.

Abychom zjistili, kde jsou základy našeho pomyslného absurdního městečka, musíme se vrátit o nějakou dobu zpátky, přesněji do roku 1999. Tehdy totiž byly načrtnuty základní obrysy toho, co se děje nyní. Ne že by se před tím nic nedělo. Už v době dělení Československa a zároveň s ukončením vývozu vyhořelého paliva z našich jaderných elektráren do Ruska začali geologové hledat místo v naší zemi, kde by mohl jednou skončit vysoce aktivní jaderný odpad. Většinu z tohoto desetiletého období hledání vhodných území žili obyvatelé dotčených lokalit svým zaběhnutým životem. Ke klidné atmosféře přispívalo především to, že na většině z 32 vybraných lokalit neměli lidé ani tušení o své možné budoucnosti, kterou jim plánují jiní. Není divu, internetu tehdy ještě nebylo mnoho a celoplošná média také moc sdílná nebyla. Ke konci desetiletí už bylo rozhodnuto, že nebezpečný odpad bude uložen do žuly a ne do jílu, počet kandidátních lokalit byl postupně snižován a nadcházelá doba, kdy bylo nutné zahájit výběr mezi favority. Zatímco první vyřazování

SÚRAO v minulosti realizovalo průzkumy. Dnes tvrdí, že se jednalo o výzkum a teď se bude zabírat průzkumem. Bude mrhat penězi na stejných pracích donekonečna?

vrty do hloubek 300 a 1000 metrů v poslední realizační etapě svým označením nedestruktivní se můžou tvářit k životnímu prostředí stejně přívětivě, jako například pověstné procházky po krajíně s kladivkem. Po vyhodnocení poslední nedestruktivní etapy měli geologové stát na té hlavní ze dvou vybraných lokalit připraveni s razičím štíty k vyrubání průzkumné štoly, aby na jejím konci vznikla laboratoř. Odtud se měl odvíjet destruktivní průzkum v rámci jiného projektu. Nás teď spíš zajímá, jak to bylo s tou první etapou geologicko-

Vše se stává jasnější až ve chvíli zjištění, že projekt z roku 1999 je na webu dostupný pouze v upravené verzi z roku 2006. **Samo se pak nabízí vysvětlení, že paušální sdělení o výzkumu, který byl původně průzkumem, bylo dopsané do projektu dodatečně později.** Tuto verzi potvrzuje i tisková zpráva vydaná Správou úložišť radioaktivních odpadů dne 25. dubna 2003 s názvem **SÚRAO připravuje geologické práce na šesti lokalitách**. V části, v níž se SÚRAO zavazuje ke spolupráci s obcemi, můžeme číst: „**Obce budou mít přístup ke všem shromážděným informacím a budou mít možnost účastnit se kontrolních dnů při ukončení jednotlivých fází geologického průzkumu.**“ Není tedy pochyb o tom, že ve chvíli zahájení byly geologické práce ještě průzku-

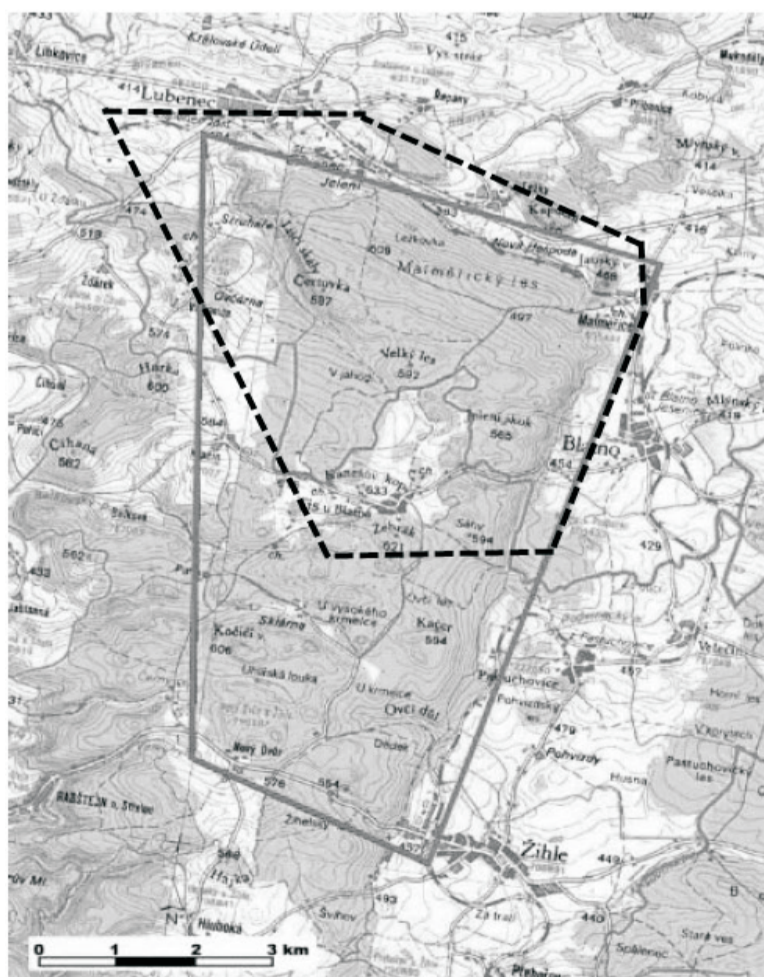
je zjištění vhodnosti území pro zvláštní zásah do zemské kůry (= vybudování hlubinného úložiště), byla nově stanovena zákonem od roku 2001. Není pravděpodobné, že by porušení této povinnosti bylo záměrem, spíše SÚRAO i ministerstva zaznamenaly změnu zákona až ve chvíli, kdy už průzkum běžel. První odpor obyvatel dotčených obcí, který se projevil odmítnutím úložiště v referendech, i tlak z krajských samospráv mohly vyústit v poukázání na zjevnou protiprávnost postupu SÚRAO a státu. Tím by se stala méně uvěřitelnými všechna ujišťování ze strany SÚRAO, že je vše ve správných rukou. Začaly se proto upravovat projekty, závěrečné zprávy, výroční zprávy ... Z průzkumu byl formálně „vytvořen“ výzkum, a bylo spojeno nutné s užitečným. Vládním usnesením bylo nařízeno **dokončení rozpracovaných geologických výzkumných prací**, aby byly práce na pět let přerušeny a lidé mohli zapomenout. **Jenomže prvním, kdo zapomněl, bylo ministerstvo.** Není divu, měnily se vlády, měnili se i ministři. Že lež má krátké nejen nohy, ale i paměť, potvrzuje tisková zpráva vydaná Ministerstvem průmyslu a obchodu dne 26. listopadu 2009 s názvem **Vládní moratorium končí, SÚRAO se chystá obnovit průzku-**

závěrečná **Zpráva o výsledcích a řešení projektu** specifikuje činnosti v ukončené etapě jako geologicko-průzkumné práce.

Snahy o opakování první etapy průzkumu však rozhodně nejsou samoúčelné. Jestliže jsou další peníze z jaderného účtu příjemným bonusem, potom stanovení průzkumného území představuje otevřené dveře přímo do seřfu, za nimiž navíc už nejsou slyšet hlasy občanů. Při takové představě je ale snadné ztratit obezřetnost a zamotat se do vlastních lží. Ty začnou vyplouvat na povrch ve chvíli, když si poskládáme veřejně dostupné informace:

V dubnu 2003 SÚRAO oznamuje zahájení geologicko-průzkumných prací. Už ve své Zprávě o činnosti 2003 SÚRAO z první etapy průzkumu dělá druhou etapu výzkumu a v červnu 2004 vláda bere na vědomí Zprávu i přerušování prací. V listopadu 2009 Ministerstvo průmyslu a obchodu oznamuje obnovení průzkumných prací po pětileté přestávce, aby po dalších pěti letech v květnu 2014 při ústním jednání na Ministerstvu životního prostředí v Plzni zástupce SÚRAO prohlásil, že to nebyl průzkum, ale výzkum. No není tohle Kocourkov?

Pavel Pavlík

Zúžení průzkumného území po prvním průzkumu 2003 - 2005.

Jak to vidí naši poslanci

Na podzim jsem všem 200 poslancům v naší poslanecké sněmovně položila jednoduchou otázku:

Akceptovali byste 200 m od svého domu hlubinné úložiště radioaktivního odpadu?

Odpovědělo jen 22 poslanců, to je 11%. Výsledky jsem se pokusila shrnout do několika jednoduchých odpovědí:

Ano 3 poslanci,
Ne 8 poslanců,
Nevím 3 poslanci,
Poradím se 2 poslanci,
Špatně položená otázka 4 poslanci,
Nebudu odpovídat 1 poslanec,
To je fikce, ne? 1 poslanec.

Všem těmto poslancům, kteří měli zájem a byli tak odvážní, že mi odepsali, jsem zpětně shrnula současnou situaci. Mnohé odpovědi jsou velmi zajímavé. Téměř všichni, co nám odpověděli, nejsou ve vládě. Vůbec nám neodpověděl ani ministr životního prostředí ani ministr

průmyslu - dva hlavní představitelé nejdůležitějších ministerstev, která se danou problematikou zabývají. Proč? Obja jsme již kontaktovali na jaře r. 2014 a jsou důkladně s problematikou seznámeni. Takže je otázka, zda nemohou odpovědět či pro jistotu nechtějí odpovědět. Vědět je někdy velmi nepraktické a nebezpečné.

Otázka samotná je totiž velmi zavádějící a nesmyslná. Může snad chtít by někdo bydlet 200 m od hlubinného úložiště jaderného odpadu? Paní Drábová nás informovala, že nad úložištěm by nemělo být žádné lidské obydlí. Na naší lokalitě tak dosti pravděpodobně nejméně Tisu hrozí naprosté vystěhování. Otázka je, jaké bezpečnosti pásmo okolo úložiště bude. Na konferenci o jaderném úložišti, která proběhla v Chýš, mě jedna z účastnic z Ameriky informovala, že u nich je to pásmo 3 km. Na můj dotaz ani p. Drábová ani SÚRAO tuto informaci nepopřelo ani nevyvrátilo. U naší JE Temelín se při

výstavbě pohybovalo mezi 1 až 2 km.

Na odpovědích je povětšinou vidět, jak SÚRAO a ministerstvo průmyslu poslance informují a nikoho z poslanců ani nezaráží, jak vysoký rozpočet SÚRAO má a na co je používá. Je nutné pořádat několikadenní úplatné výlety starostů dotčených obcí do zahraničí, kde při dobrém jídle a vínu s nimi mluví jak prodávající předražených dek? V nedávné době v televizi proběhlo, že hrazení výletů lékařům od farmaceutických firem je považováno za korupční, nicméně není podchytceno zákonem. Ve smyslu trestního jednání se i připravuje nová legislativa. Stejně se chová SÚRAO. Bude snad na státní firmu jiný metr než na soukromé firmy? Má náš stát vůbec zapotřebí takto být viděn v očích veřejnosti? Nebylo by lepší vystupovat objektivně, mluvit pravdivě a přemýšlet o alternativách a výzkumech? Či jaderné loby má tak velkou moc, že může zcela ovlivnit celé ministerstvo průmyslu?

Jitka Kantová